

Z CIZÍCH REVUI.

a) *Revue srbská.*

Ratnik.

Roč. XXXIX., 1923. č. 9:

Gen. Danilo S. Kalafatovič:
Ludendorff i saveznička ofensiva u Macedoniji u 1918. (Ludendorff a spojenecká ofensiva v Macedoniji v r. 1918.)

Sekretář Rady Národní obrany, generál Kalafatovič podrobuje rozboru ony části Ludendorffových memoirů (Meine Kriegserinnerungem 1914-18), ve kterých se německý vojevůdce zmiňuje o příčinách bulharské katastrofy v září 1918. Aby zmenšil svou vinu na porážce Ně-

mecka a jsa i zde důsledný, snaží se Ludendorff dokázati, že vítězství Dehedy v Makedoniji nebylo vítězstvím vojenským, poněvadž Bulhaři nekladli odporu a dopustili se tím zrady na společné věci centrálních mocností; vítězství bylo prý především dosaženo diplomatickou akcí, propagandou a penězi spojenců.

Generál Kalafatovič odmítá energicky tuto německou thési, kterou akceptovali i Bulhaři, poněvadž jim přišla vhod, aby dokázali své ententofilství -- a ve své logicky jasné, eiferně doku-

mentované a duchaplné studii dokazuje, že vítězství dohody v Makedonii bylo docíleno jedine spojeneckými, především srbskými zbraněmi. Bulhaři bojovali úporně a přijali diktát generála Franchet d'Esperey teprve tehdy, když Srbové obdrželi Ovčje Polje a hrozili vpadnouti do Bulharska a obsaditi Sofii. Nehledě k superioritě vyššího velení spojeneckého a některých podružných okolností, byla porážka Bulharů v Makedonii především zaviněna vrchním velitelem macedonských vojsk, generálem Scholtzem (a ne přímo také Ludendorffem), který se dal porazit početně rovnými silami dohodovými, poněvadž neměl strategických záloh, s kterými by mohl průlomu čeliti. 12 bulharských pluků, které byly v záloze tvořilo zároveň zálohu jednotlivých úseků a bylo rozloženo po frontě 300 km, takže byly zasazovány po částech a odděleně, pročež se nemohly uplatnit a byly brzy strženy všeobecným ústupem. Mimo to generál Scholtz neocenil správně všeobecně situaci, strategického významu směru hlavního spojeneckého náporu, nenaradil včas ústup a neorganizoval druhou obrannou posici.

Studie generála Kalafatoviče byla rovněž otištěna v Revue militaire générale v červnu 1920.

Podpl. gen. št. Mil. P. Nikolič: **Drugi (Moravski) prekobrojni pešadiski puk u Cerskoj bitci.** (Druhý — Moravský — nadpočetný pěší pluk v Cerské bitvě.)

Mobilisace pluku. Příchod pluku do koncentračního prostoru. Operace pluku. Boj na Ceru.

Studie je zajímavá také tím, že líčí boje pluku (kombinované divise) proti bývalému VIII. pražskému armádnímu sboru, jakož i tím, že autor činí dedukce o provedení operaci a taktice jednotlivých zbraní rak.-uhér. a srbských.

Plukovník Vojislav Tomić: **Uloga, značaj i rad Šumadijske divízijske pri preboju solunskog fronta 1 a 2 sept. 1918** (úloha, význam i operace Šumadijské divise při průlomu solunské fronty 1. a 2. září 1918).

Geografické ocenění nepřátelských posic. Rozčlenění nepřátelských sil: pěchota, minomety, granátomety, dělostřelectvo. Nepřátelské opevnovací práce na první a druhé línii posice hlavního odporu. Zařízení etapy. Vliv počasí na přípravu a operace.

Podpl. Svetislav M. Savič: **Taktički značaj i upotreba mitraljeza i topa 37 mm u borbama pokretnog i pozicijskog rata u prošlosti, kao i u budućnosti.** (Taktický význam a upotřebení kulometů a 37 mm děla v pohybové a posíci válce v minulosti a budoucnosti.)

Vlastnosti a účinek kulometu. Upotřebení při útoku a obraně pěchoty. Dělo 37 mm, jeho vlastnosti a upotřebení. Příklady z války.

Pluk. Nikola J. Arandjelović: **Vazdušna lopta, vazdušna ladja, aeroplan.** (Balon, vzducholoď, aeroplan.)

Všeobecné ocenění a rozdělení letectva. Balony: před světovou válkou; na počátku války 1914 a vývoj za války. Vzducholoď: taktický vliv na konstrukci vzducholoďi s měkkým a tvrdým obalem. Technická data. Upotřebení vzducholoďi ve světové válce. Přednosti a vady vzducholoďi. Letoun (avion): typy; princip letu, upotřebení letounů ve Francii, Anglii a Německu.

Kapitán Miodrag St. Ristić: **O hlebu.** (O chlebě.)

I. Historická data. Složení chleba: mouka, voda, sůl, kvasnice. Kvasení. II. Mísení a zpracování těsta. Pečení chleba. Vlastnosti dobrého a špatného chleba. Chemický rozbor. Výživná a energetická hodnota chleba. Plesnivění. Uskladnění a transportování chleba.

Z ostatních článků zaslужuje zmínky ještě: Pluk. Dj. Stanković: **Ode-lenja za kamuflažu u našoj suvuzemnoj vojsci za vreme rata.** (Maskovací oddíly v naší armádě za války). Pluk. Velizar Djurić: **Administracija i komandovanje četom.** (Administrace a velení roty.) Kapitán Nik. S. Miletić: **Veliki progres ekonomije u vazduhoplavlstvu.** (Veliký ekonomický pokrok v letectvu.)

V části „Ocene i prikazi“ recensuje major Sava Radosavljević knihu německého pluk. Landfrieda: Konec války v Makedonii 1918.

Č. 10. Pluk. Čira M. Daskalović: **O proboju solunskog fronta.** (O průlomu solunské fronty.)

Autor otiskuje přednášku, kterou měl před důstojnickým sborem saraevské posádky, a v níž se podrobně zabývá operacemi I. a II. srbské armády a zvláště Šumadijské divise ve dnech průlomu, a doplňuje svoji studii řadou autentických rozkazů.

Pluk. Borislav M. Ristić: **Sedmi puk u Kumanovskoj bitci.** (Sedmý pluk v kumanovské bitvě.)

Několik zajímavých detailů k rozsáhlé literatuře o této bitvě, z nichž nejmarkantnější jest líčení kritického položení pluku, když se Turkům pomocí válečné lsti podařilo zajmouti velitele třetího praporu. Při nastalé panice padl velitel pluku a byl těžce raněn velitel prvního praporu a mnoho jiných důstojníků, takže pluk byl uveden v nepořádek a částečně již začal ustupovati. Nastala krísí odvrátí velitel 12. roty, který z vlastní iniciativy posunul svoji rotu na ohrožené místo

a rychlou palbou z bezprostřední blízkosti a bodákovým útokem odrazil Turky.

Kap. I. t. r. Bran. J. Pantič: **Osamnaesti pešadiski puk u Kumanovskoj bitci.** (Osmnáctý pěší pluk v Kumanovské bitvě.)

Účastník bitvy popisuje dopodrobna boj pluku, od jehož statečného držení se závisel osud Dunajské divise I. výzvy a tím pravděpodobně i resultat bitvy.

Major Sava Radosavlevič: **Taktika gasne službe i budući hemiski rat.** (Taktika plynové služby a budoucí chemická válka.)

V článku jsou podrobně rozvedeny americké názory na taktiku a upotřebení bitevních látek v budoucí válce.

Pluk. D. M. M.: **Obrana protivu neprijatelskih izvidjanja i dejstva iz vazduha.** (Obrana proti nepřátelským převzdům i útokům ze vzduchu.)

Vyličena obrana proti letounům po-

dle německého předpisu: „Gebrauch der Flugabwehrkanonen“. (Flak.)

Plukovník Vojislav Tomič:

Uloga značaj i rad Šumadijske divizione pri probiju solunskog fronta.

Dokončení článku z minulého čísla, ve kterém se detailně popisuje ordre de bataille, materiální situace a průběh útoku divise.

V rubrice „Různé“ jest článek žen. pluk. Jorgovič: **Obrana od minskog (podzemnog) napada.** (Obrana proti minovému útoku.) Podpl. Stojan Begovič: **Simultana radiotelegrafija.** Major Mihajlo Alič: **Rušenja objekata od betona.** (Podle francouzského.) Pluk. N. Arandjelovič: **Napoleonovo izgnanstvo i smrt na Sv. Jeleni** (podle něm. spisu J. v. Pfluck: Napoleon I.).

V rubrice „Oceen i prikazi“ pluk. M. Dj. Stanković recensuje Ludendorffovy „Die Urkunden der Obersten Heeresleitung“ a pluk. S. Miloradović Buatovu knihu „Un incomparable fait d'armes. La prise de Loire. Paris 1923.“ R. V.

b) Revues francouzské.

Revue militaire générale.

Září 1924.

Général Camon: **Les Batailles de Ludendorff sur le front russe.** Ludendorffovy bitvy na ruské frontě r. 1914—15. Pokračování studie z r. 1923. Autor uvažuje bitvy u Tannenberku, u jezer Mazurských, u Insterburku a Augustova na základě bitev klassických: Hannibalovy u Cannae, bitvy Epaminondovy u Leukter, Fridrichovy u Leuthenu, bitvy napoleonské vůbec, bitev Moltkeových u Král. Hradce a Saint Privat. (Pokračování.)

Cmdt. Padovani: **L'infanterie dans la guerre de mouvement.** Pěchota ve válce pohybné. Všeobecné vlastnosti boje ofensivního: pěchota se nerozvíjí za palby nepřátelské pěchoty, pěchota postupuje, má-li převahu palby. Boj ofensivní: přibližování, dotyk, útok, udržení terénu, využití úspěchu.

Cmdt. Biswang: **Les Engins d'accompagnement en France et à l'Étranger.** Doprovodné zbraně ve Francii a v cizině. Doprovodné zbraně budoucnosti: pěchotní dělo a těžký kulomet proti letounům. Požadavky pěchotního děla: nejmenší donosnost 3000 m, rychle zaměřování, přesnost, dostatečná mohutnost (nejmenší ráže 65 mm), počáteční rychlost 400 m, poměrná lehkost děla, velká pohyblivost, slabá zranitelnost, snadné zásobování, pohodlné použití, zařízení pro střelbu nepřímou, dostatečná horizontální amplituda

(45° na pravo i na levo by bylo ideální). Jiné doprovodné zbraně projektované: eventuelní lehké mohutné dělostřelectvo a zbytečný kulomet na housenkovém traktoru. Autor zdůrazňuje dělo pěchotní, ale mluví proti všem zbytečným nástrojům, jimiž by byly zmenšeny počty pěchoty.

Cpt. Salmon: **Étude du transport d'une division de ligne en automobile.** Studie o dopravě bitevní divise v automobilech.

Ríjen 1924.

St. col. Lucas: **Le 10e Corps d'armée et la 42e Division à la bataille de la Marne.** Desátý armádní sbor a 42. divise v bitvě na Marne, Manévr na Ourequ.

Cmdt. Padovani: **L'infanterie dans la guerre de mouvement.** Pěchota ve válce pohybné. Boj ofensivní. Tanky a zbraně doprovodné. Boj obranný ve volném terénu. Boj na ústupu. Dobrovolné přerušení boje.

Lucien Bec: **L'Armée Japonaise.** Japonská armáda.

Revue d'Infanterie.

Ríjen 1924.

Col. Etienne: **Le combat de nuit de la Vaux-Marie.** Noční boj u Vaux-Marie dne 9. a 10. září 1914.

Ch. de bat. Gaston: **L'instruction du 26 mai 1923 sur les Liaisons et l'Infanterie.** Předpis ze 26

května 1923 o donášení zpráv a pécho-
te, potřeby péchoty, prostředky, jimiž
jim vyhovujeme, organisace, výkon,
výcvik.

Ch. de bat. Roger: **Instruction
de combat du groupe et de la section.**
Bojový výcvik družstva a čety. Cvičení
10. až 14.

Cpt. H. Morel: **Introduction his-
torique à une politique des cadres.**
Historický úvod do politiky kádrů.
Řemeslná armáda římské říše. Armá-
da středověká. (Pokračování.)

Ch. d. bat. Besnard: **Physiolo-
gie de la marche militaire.** Fysiologie
vojenského pochodu. Mechanismus po-
chodu. Účinky svalové. Dech. Zpív.
Oběh krevní. Teplota tělesná. Únava.

Cpt. Goutard: **Un nouveau cha-
pitre de l'instruction des cadres.** Nová
kapitola o výcviku důstojníků a pod-
důstojníků. Výcvik domorodého vojska.

Listopad 1924.

Ch. d. bat. Voirin: **Les trans-
ports de troupes en automobiles dans
l'armée allemande.** Doprava vojska
v automobilech v německé armádě. Po-
čty automobilů. Předpisy pro defensi-
vu a ofensivu. Praktické provádění do-
pravy. Doprava divise v autech. Úvahy
taktické a technické.

Lt.-col. Tonné: **Un cas concret
d'emploi d'un bataillon de mitrailleurs.**
konkrétní příklad užití praporu kulo-
metníků. Předpoklad všeobecný a
zvláštní. Rozdělení vojsk. Spojení pa-
lebné, Ostraha. Útok. Donášení zpráv,
komunikace. Zásobování municí.

Cpt. Rinieri: **Une division fran-
çaise à la bataille de Dobropolié.** Fran-
couzská divise v bitvě na Dobropolji.
15. září 1918. Všeobecná situace. Ope-
rační plán pro průlom macedonské
fronty. Volba úseku pro útok. Žádoucí
cil. Prostředky. Terén útočný. Plán
útočný.

Lt.-col. Lemaire: **L'habillement,
le chargement et l'équipement du
fantassin en campagne.** Oděv, výstroj
a výzbroj pěšáka v poli. Podmínky
služby. Oděv. Táboření. Nástroje. (Po-
kračování.)

Cpt. Morel: **Politique des cadres.**
(Pokrač.) Armáda kralovská.

Cpt. Morel: **Politique des cadres.
gie de la marche militaire.** Fysiologie
vojenského pochodu. Všeobecná kon-
stituce tělesná. Výživa. Činnost živo-
vá. Zápas proti únavě. Odpočínek.
Trénink. Délka denního pochodu.
Rychlost pochodu. Okolnosti atmosfé-
rické. Stav terénu.

Revue de Cavalerie.

Září—říjen 1924.

Anonym: **Un exercice de cadres
de grandes unités de cavalerie.** Kádro-

vé cvičení velkých jednotek jezde-
ckých.

Col. Audibert: **A propos de
trois missions exécutées en 1914 par
le capitaine de Roquette-Buisson.** Ně-
kolik poznámek ke třem posláním, vy-
konaným r. 1914 kapitánem de R.-B.
Průzkum v Belgii 21. a 22. srpna 1914.
Průzkum v krajině Hirsonské 28. a 29.
srpna 1924. Zvláštní úkol u Lille 12.
až 14. října 1914.

Anonym: **Mitrailleurs de Cava-
lerie.** Jezdeckí kulometníci. Otázky vý-
cviku.

Cmdt. Henry-Gouannier: **La
cavalerie du corps expéditionnaire
d'Égypte.** Jezdeckto expediciho sboru
egyptského v letech 1914—1918. Okupace
Jaffy a Jerusalema.

Cpt. Colstoun: **Idées alleman-
des sur la cavalerie moderne.** Německé
myšlenky o moderním jezdecktu.
Ostraha hranic za mobilisace. Průzkum.
Bitva. Záloha a úloha při průlomu.
Pronásledování a ústup.

Cpt. Stefani: **Le nouveau Règle-
ment de la cavalerie allemande.** Nový
předpis pro německé jezdeckto. Eska-
drona. Pochod proti nepříteli. Prů-
zkum. Hlídka. Rozvinutí.

Revue d'Artillerie.

Září 1924.

Gen. Vouillemin: **La culture
scientifique et les écoles militaires.**
Kultura vědecká a vojenské školy.

Lt. Anselme: **Correcteur et hau-
teur d'éclatement dans le tir fusant du
155 C. Schneider.** Opravovač a výše
rozprasku při střelbě časované u 155
mm děla Schneidrova.

Cpt. Bouvier: **Les adversaires
du char.** Překážky tanku. Válka po-
sílení. Válka pohybná. Letadla. Nástroje
pěchotné. Zbraně doprovodné.

Gen. Lebel: **Documentation carto-
graphique et topographique pour l'in-
struction dans les garnisons.** Pomůcky
kartografické a topografické pro vý-
cvik v posádce.

Říjen 1924.

Lt.-col. Mayer: **Procédés de
commandement et d'instruction dans
l'artillerie.** Způsoby, jak veleť a cvi-
četi v dělostřelectvu. Vzpomínky dělo-
střelce 1874—1914.

Cmdt. Camps: **Etude sur le
réglage par coups fusants hauts.** Stu-
die o zastřelování vysokými rozpras-
ky.

Lt. Tarbowiech: **Quelques re-
marques au sujet des tirs par réticule
tangent.** Několik poznámek o střelbě
pomocí tečnové soustavy.

Cpt. Brock: **Le problème de
l'azimut du soleil.** Problém slunečního
azimutu.

Cmdt. Heriard-Dubreuil: **Canevas de tir sans documents topographiques et sondage sans poste météorologique.** Střelecký plán bez dokumentů topografických a sondáž bez meteorologické stanice.

Cmdt. Montjament: **Note au sujet de l'observation bilatérale improvisée.** Poznámka k improvizovanému pozorování se dvou stran.

Revue du Génie militaire.

Září 1924.

Gen. Crosson-Duplessix: **Participation du Génie aux opérations de 1923 au Maroc.** Účast ženijního vojska při operacích v. 1923 v Maroku.

Col. Birchler: **Note sur le calcul des ponts militaires.** Poznámka k vypočítávání vojenských mostů.

Ríjen 1924.

Ch. d. bat. Grenet: **A travers les mines militaires.** O vojenských podkopech.

Cpt. Goussillan: **La recherche du renseignement par les transmissions.** O přenašení zpráv: telefonicky, telegraficky, radiotelegraficky, radiogoniometricky. Četa radiogoniometrická.

Revue Militaire Française.

Ríjen 1924.

Lt.-col. Dailly: **Une leçon de la guerre de Sécession.** Poučení z osvobodovací války americké. (Pokrač. v seš. list.)

Cmdt. Grenier: **Officiers allemands d'hier et d'aujourd'hui.** Němečtí důstojníci dříve a nyní. (Pokrač.)

Cmdt. Grasset: **Une armée contre un peuple. Valence et Murcie en 1803.** (Pokrač.) Město Moncey uni-fa.

Anonym: **Préparation des attaques par l'artillerie.** Příprava útoku dělostřelectvem. Cíl přípravy. Určení dne útoku. Určení délky přípravy. Volba hodiny útoku.

Cpt. Arfat: **La réorganisation de l'armée persane.** Reorganizace perské armády.

Cmdt. Texier: **Les communications impériales britanniques.** Britské komunikace světové. Moře Středozemní. Malta. Egypt. Anglická politika ve Středozemním moři. Panama. Singapur. Sřezání cest. Spojení.

Listopad 1924.

Col. Allehaut: **Nouvelles réflexions à propos de la bataille de rencontre.** Nové myšlenky o bitvě na setkání.

Cmdt. Bernis: **Le rôle et la méthode d'étude des 2es bureaux en campagne.** Úloha a studijní metoda druhých kanceláří v poli.

Lt.-col. Emile Mayer: **Grandeur et décadence de Jomini.** Velikost a upadek Jominiova.

Lt.-col. Mollard: **Instruction des réserves dans l'armée allemande.** Výcvik záloh v německé armádě. Svolávání záložního mužstva. Spolky plukovní. Organizace národní činnosti universit.

Revue d'Etudes Militaires.

Č. 14. (1924.)

Doyen: **La Question du Coton.** Jaký jest problém bavlnářského průmyslu a jak jej řešiti.

Č. 15. (1914.)

G. Moreau: **Guerre de 1870-71.** Studijní plán války z roku 1870-71.

Pierre Bruneau: **Les Partis en Allemagne.** Politické strany v Německu.

Č. 16. (1924.)

L'exploitation des Entreprises Industrielles et Commerciales par les Pouvoirs Publics. Les Monopoles étatiques. Využití podniků průmyslových a obchodních státem. Monopoly státní.

Č. 17. (1924.)

G. Moreau: **Le traité de Versailles.** Mír Versailleský. Duch podmínek mírových. Vypracování smlouvy mírové. Základní rysy smlouvy. Charakteristické vlastnosti smlouvy Versailleské.

Revue des troupes coloniales.

Září-ríjen 1924.

Cpt. Pierre Priou: **La tache de Taza.** Operace v Maroku od dubna do listopadu 1923.

Bulletin belge des Sciences Militaires.

Září 1924.

Col. Nuyten: **La défensive de retraite.** Defenzivní ústupová. Podřízení operací obránčových operacím útočným. Síla útoku. Nezbytné prostředky zastavití útek. (Pokrač. v list. seš.)

Mjr. de Groix: **Le terrain et la guerre.** Terén a válka. (Pokrač.) Ostatní místní překážky.

Mjr. Poteau: **Missions des Troupes légères d'armée et de corps d'armée.** Úkoly lehkých vojsk armády a armádních sborů. (Pokrač. v list. seš.)

Lt. F. J. de St. Quentin: **La bataille de Saint-Quentin.** Bitva u Saint-Quentinu 29. a 30. srpna 1914. (Pokrač. v seš. list.)

Godeaux: **Travaux récents sur la balistique rationnelle.** Nedávné spisy o balistice.

Mjr. Mascar: **Réflexions à propos de la 5e armée.** Myšlenky o páte zbraní (letectvu).

Listopad 1924.

Cpt. Cmdt. Briquet: **Cibles automatiques pour tir réduit.** Automatické terče pro fiktivní střelbu.

Cpt. Block: **La collaboration sanitaire de l'armée des pouvoirs publics et des oeuvres en Belgique.** Součinnost zdravotnické armády a moci veřejné. Vztahy mezi vysokými úřady zdravotními, civilními a vojenskými. Zápas proti nakažlivým nemocem. Očkování. (Pokrač.)

Revue Maritime.

Září 1914.

Thémazi: **La Marine française au Monténégro.** (1914-1915.) Francouzské loďstvo v Černé Hoře r. 1914-1915. Delage: **Scènes de la révolution en Russie.** Výjevy z ruské revoluce.

Ríjen 1924.

Combescur: **Esquisse d'une réforme de l'organisation actuelle des Arsenaux de la Marine.** Pokus o reformu dnešní organizace námořních arsenálů.

Larcher: **La première offensive contre le Canal de Suez.** První ofenzíva proti Suezu.

Alessandri: **L'Aviation maritime dans le droit international.** Národní aviatika v právu mezinárodním.

Revue de Paris.

Č. z 15. srpna 1924.

Gen. Tanaut: **Deux armées face à face. Août 1914.** Autor studuje operace 3. armády francouzské proti 5. armádě německé, které r. 1914 velel korunní princ německý. Francouzská armáda má jen 8 divízi, německá jich má 14. Obě sledují cíl ofensivní. Střetnutí nastane dne 22. srpna. Gen. Ruffey konstatuje večer svou porážku, ale nikoli pohromu. Armáda německá utrpěla tolik ztrát, že nemohla Francouze pronásledovat až 23. srpna večer. Dne 25. srpna bitva obnovena, ale dopadla pro Němce špatně. Ale úspěchu francouzského nemohlo být využito, poněvadž zatím došel rozkaz Joffreuv, janz některé divise Ruffeyovy dirigovány k Paříži, aby utvořily jádro 6. armády, a 3. armáda musela ustoupiti za Mosu. Generál sleduje úlohu 3. armády až k bitvě na Ourcq. (Podle R. M. F. 10.)

Č. z 1. září 1924.

R. A.: **La Genèse de la bataille de l'Ourcq.** Genese bitvy na Ourcq. Autor šlo o to, vyzkoumat, za jakých podmínek byla utvořena armáda Maunouryova, která operovala na Ourcq proti pravému křídlu nepřátelskému.

c) Revues německé.

Militär-Wochenblatt, roč. 109, čís. 5.

Meier Dr.: **Der Abrüstungsverat.** (Pokračování čís. 2.) Francie neozbrojila, naopak rozmnožuje své vojsko; není správné, že její moderní ozbrojovací politika chce zvýšiti jen kvalitu a kvantitu moderních mrtvých prostředků válečných a chce zmenšiti početní sílu vojska. Mírový stav francouzské armády je nyní větší než dříve (1912-1923): stav armády 858.679 (902 tisic), obyvatel 39.6 mil. (39.2), na 100 obyvatel branů 2.16 (2.30) a na 1 km² branů 1.61 (1.64). Francouzské přípravy k válce nemohou býti více doplněny a zlepšeny; ozbrojení není tedy cílem Francie, nýbrž pokračuje ve zbrojení osobním, materiálním a hospodářským.

Militär-politische Nachrichten aus Südosteuropa. Vojensko-politický stav ČSR. návštěva Fochova, poměr ČSR k Polsku, k Francii a k Itálii, cvičení v roce 1923, utváření vládního systému; Rakouska (finanční sanace, úpadek armády, vnitřní politické poměry); Maďarska (rozmnožení demokratických

zásad v zemi, neutěšene národohospodářské poměry); Rumunská (nová organizace vojska, konflikt s Ruskem o Bessarabii); SHS. (nový branný zákon, kritika vojenské správy parlamentem, vývoj letectva, rozpory s Bulharskem a s Rumunskem, spory vnitřní) a Bulharska (upadek armády, povolání založníků k potlačení vnitřních nepokojů, volby). — Witte pluk.: **Die Minenwerfer im Infanteriekampf.** Vývoj minometů v německé armádě za světové války, jejich důležitost pro boj pěchoty. — **Lehren aus dem Kleinkriege. Der Überfall auf Newel.** Ličů přepadení jednoho oddílu německé 82. záložní divise (41. záložní sbor, gen. Gronau), ruským oddílem 4. jezdeckého sboru koncem listopadu 1915; přepad se zdařil, jelikož Němci, považující řeku Stochod za nepřekročitelnou (za absolutní překážku), nedbali o dostatečné zajištění svého ubytovacího prostoru. Rusům, vedeným podplácným smlákem, se podařilo vřídití na vhodném místě provisorní lávku, pronik-

nouti řídce umístěnými předními strážemi a přepadnouti spící oddíl. — Poručík Volckheim: **Kampfwagenbewaffnung**, si přeje vytvoření tanku prostřední velikosti, vyzbrojeného 2 děly a 4 těžkými kulomety.

Cis. 6.: „**Gedanken über Psychologie im Dienste der Wehrmacht.**“ Osobnost podřízeného musí býti představitelná, jeho dobrých vlastností má se užívat k tomu, aby byla tím jeho kvalita zlepšena; vojín musí cítiti vše, co k příznivému vývoji vojenské služby přispívá, jeho samostatnost musí býti vypěstována.

Cis. 7.: „**Zweck u. Umfang des formalen Exerzierens bei der Kavalerie.**“ Základem výcviku jezdeckta pro boj koňmo jest formální výcvik eskadrony. Formální cvičení v pluku jsou zastaralá a neužitečná. — Kpt. Lindemann: „**Über Kanone u. Haubitze.**“ přichází k výsledku, že se zřením na poměry německé vojenské organizace a na geografické poměry, je třeba, aby $\frac{1}{2}$ všeho německého lehkého dělostřelectva byla vyzbrojena lehkou houfnicí.

Cis. 8.: Nadp. Dischler: „**Die belgische Neutralität**“, uveřejňuje vyňatky z „Conventions anglo-belges“, které byly Němci v belgických archívech nalezeny — Pplk. Schäfer: „**Tannenberg**“, krátká historická črta. — Pplk. Blümmert: V článku „**Niederzwingung der Festung Longwy durch sächsische Mörser**“, líčí zdolání pevnosti Longwy střelbou těžkých mozdířů. — Mj. Buhle: „**Skizze aus der Überrennung von Namur**“, 19. srpna 1914. — **Wehrmacht des irischen Freistaates**, organizační náčrt. — Karl Diem: „**Die Turn- u. Sportpflicht der Jugend**“ podporuje zákonitě nařízení tělocvičné a sportovní výchovy mládeže.

Cis. 9.: „**Militärpolitisches aus Großbritannien.**“ Vnitřní potíže v Indii a v Egyptě, otázka odzbrojení, stav armád, otázka rozmnožení letectva. — „**Eindrücke eines englischen Offiziers von der französischen Kriegsakademie.**“ Dojmy bývalého učitele jazyků anglického podplukovníka Guy Waterhouse'a z francouzské „Ecole supérieure de Guerre“. — „**Neuordnung der italienischen Miliz**“ (Mussoliniův zákon o fasistické milici). — „**Eröffnung der Kassala-Eisenbahn.**“ Dne 23. dubna 1924 zahájena byla doprava na dráze Charium-Kassala-Rudé moře, jež je důležitou komunikací pro další kulturní vývoj Sudanu.

Cis. 10. Pplk. Schäfer: Článek „**Die Schlacht an den Masurischen Seen 7.—14. September 1914**“ podává historický náčrt bez všelikých nových přispěvků. — Gen. Zuehl: „**Maubeu-**

ge“, krátký výňatek ze spisu téhož autora: „**Maubeuge, Aisne, Verdun.**“ — Plk. Blümmert: **Eine Beschiessung von Fort Douaumont mit 21 cm Mörsern im Jahre 1914**, podává obraz působení těžkých mozdířů na pancířové opevnění. — Frantz: „**Ein russischer General über den Weltkrieg**“, kritika knihy ruského generála, velitele 1. jezdecké divise v Moskvě, Vasilije Gurka: „**Russland 1914—1917. Krieg, Revolution, Erinnerungen.**“ (Berlin W. S. Deutsche Verlagsgesellschaft für Politik und Geschichte.) — Dr. Meyer: „**Der Abrüstungsverrat.**“ (Dokonceň) Vojenská situace Belgie, Polska, východních baltických zemí, CSR, (Srovnává zvláště poměr jezdeckta a dělostřelectva s pěchotou v německé a v naší armádě takto: na 10 praporek pěchoty připadá v německé (československé) armádě: eskadron jezdeckta 11,5 (3,6) baterii dělostřelectva 9,4 (19,3); pravi, že naše armáda má ve francouzské obkličovací politice „Einkreisungspolitik“ největší význam. Dále pak zmiňuje se o vojenské situaci Rumunska, Anglie, Rakouska, Maďarska a Spojených Států severoamerických.

Cis. 11. „**Militärpolitisches aus den Vereinigten Staaten von Amerika**“, všeobecná organizace vojska a námořnictva, politické poměry vnitřní a zahraniční. — „**Amerika's Munition 1917—1918.**“ Rozbor publikace tenoz jména, jejímž autorem je Benedikt Crowell, úředník státního sekretáře války. Slovo „munition“ neznámá zde jen střelivo, nýbrž všechny potřeby vojska. — Problém vyzbrojení severoamerické armády v r. 1917 vyžadoval mobilisaci všeho průmyslu a spolupráci s evropskými spojenci. Amerika neměla představy o tom, čeho je pro válku na evropských bojištích třeba. Teprve podzim r. 1917 ukázal, jak vážnou jest situace vyvozená činností německých ponorek a rozpadnutím se Ruska. Autor charakterisuje tuto situaci slovy: „Exceedingly dark“. Tehdy vyčtena byla zásada, že dovoz surovin a všeho jiného materiálu nesmí přestati ani za průmyslové mobilisace Ameriky, nýbrž musí býti naopak zvýšen. Studie obsahuje v dalším velmi zajímavá data o množství vyrobeného válečného materiálu.

Cis. 12. „**Militärpolitisches aus Polen, den Randstaaten und Rumänien.**“ Guderian: „**Truppen auf Kraftwagen und Fliegerabwehr**“, uvažuje o problému, jak se mají dlouhé automobilní kolony zachováti při útocích letectva, a požaduje k jich obraně přidělení lehkých kulometů.

Cis. 13. „**Militärpolitisches aus den nordischen Staaten**“. Zpráva od prosince 1923 do července 1924. — „**Sowjeti-**

sche Flottenpolitik", sovjetská expanzivní politika ohrožuje stejnou měrou jak baltské státy, tak i Rumunsko (Bessarabii) a Turecko. — Zimmermann: „Gedanken über Psychologie im Dienste der Wehrmacht“ promlouvá o tématu z čis. 6. — „Die Französischen Maschinengewehr-Jägerbataillone“ (bataillons chasseurs-mitrailleurs), jejich organisace a upotřebení.

Čis. 14.

„Der englische Heereshaushalt 1924-25“ je o 7 milionů liber šterlinků menší než v roce 1922-23. — Početní stav armády (bez Indie, dominií a Irsku): 161.000 mužů (menší o 9200 mužů), dislokace též jako dříve. Zákonný počet armádní zálohy byl rozmnožen z 84.000 na 92.000 mužů, a zřízena zvláštní záloha technického vojska (23.158 mužů). — Cvičení jsou projektována jen v rámci divisi; vzdělání důstojníků má být zvláštní. — Maj. Magnus von Eberhardt: „Montmort-Mareuil 1914“, historická črta. — „Die französischen Herbstmanöver 1924“: řídil je gen. Bertelot, a konaly se mezi Bitschen a St. Avoldem. Byla to cvičení 10. arm. sboru a 11. a 43. divise proti značkář, který byl vybaven velkým počtem letectva. — Profesor Dr. Knoke: „Von Politik und Uniformen.“ Politická odvislost jednoho státu od druhého nebo politické spolky států mezi sebou měly vliv i na stejnojmenné vojska těchto států; dovozeno příklady. Příloha: Der Kampfswagen (č. 1). Por. Volckheim: „Kampfswagenangriff mit oder ohne Vorbereitung?“ — zásadně nemusí být každý útok tanků připraven; tím je překvapení nepřitele umožněno. — Por. Volckheim: „Geschwindigkeit des Kampfweagens“ — požaduje: na bojišti 20 km, při pochodu na silnici 60 km za hodinu. — Kpt. Guderian: „Strassenpanzerkraftwagen und ihre Abwehr“, historická a organizační studie.

Marine-Rundschau roč. 1924.

Seš. 5.

Nadp. Kessler: Ist die Organisation der Luftwaffe als dritte selbständige Streitkraft berechtigt? (Práce počtená první cenou v soutěži, kterou časopis vypsal.) Autor podává nejprve přehled organizace německého pozemního a námořního letectva ve světové válce. Návrh, aby letectvo tvořilo samostatnou zbraň a bylo tedy samostatně a jednotně (t. j. jak u vojska, tak i u námořnictva) organizováno, byl v Německu po prvé podán náčelníkem letectva 10. 3. 1916 náčelníkoví generálního štábu, který jej však zavrhl; Anglie naopak tuto zásadu přijala, organizovala v roce 1917 ministerstvo letec-

tva a jmenovala 1. dubna 1918 zvláštního státního sekretáře pro všechny druhy letectva (Royal Air Force a Royal Navy Air Squadron). Autor uvažuje o podmínkách leteckého boje, definuje účel této zbraně (armáda hájí půdu, námořnictvo pobřeží a moře; třetí prvek, vzduch, je sférou letectva), význam operčních bodů (letectvo je závislé na vojsku i námořnictvu), význam pochodů, ubytování, etapních čar, terénu, meteorologických poměrů, taktiky a strategie (strategická defensiva nemá u letectva místa), operačních cílů atd. Výsledek jeho úvah: Letectvo je zvláštní úplně samostatná zbraň a musí být samostatně organizováno. — Admirál Trotha: „Der Zusammenprall der deutschen und englischen Seemacht“: utkání se německé námořní moci s mocí anglickou bylo neštěstím pro Evropu; násilné a nenadále zabrzdění německé státní a národní síly je neštěstím pro celý svět, Anglie nalezála by na světě po boku mocného Německa ještě dosti místa (!). Nezdavým Německem trpí celá Evropa, a světová moc Anglie upadá; Anglie, vedouc válku, zničila tím Starý svět a dopomohla Americe ke vzrůstu. — Gen. Bernhard Hülse: „Das Marinekorps in Flandern 1914 bis 1918 (Landkrieg)“. (Pokračování.) Lidi organizační práce na flanderském pobřeží a účast námořního sboru v bitvě u Ypru. — Georg Zimmerer: „Mit S. M. S. „Emden“ auf Kriegsfahrt“ (Pokračování.) operace před Rangoonem a Madrasem.

Seš. 6: Plpk. v. Oertzen: „Die Grenzen der militärischen Disziplin“.

Tuhá kázeň jest nezbytně potřebná, má-li být vyzbrojená moc spolehlivým nástrojem, který chrání integritu státu. Povinnost poslouchati trvá po tak dlouho, dokud slouží tomuto účelu. Hranice mezi rozkazem a jeho vyplněním jsou však neurčité; tu se jeví lidská nedokonalost, nedostatečnost právních zásad, vlastní i cizí chyby, osobní vlastnosti představeného a podřízeného a nemožnost shrnouti všechny případy v rámec zákonitých ustanovení. V tom leží tragika života vojínova; poslouchati je daleko snadnější než rozkazovati, ale pro vojína je nejtěžší rozpoznati, zdali a koho má poslechnouti. Kde rozkaz je jasným, tam tohoto nebezpečí pro podřízeného není. Chybí-li podřízený, je to i vinou představeného. — Gen. Bernhard v. Hülse: „Das Marinekorps atd.“ (Dokončení.) Posílení válka v roce 1915—1918, bitva ve Flandrii 1918, boje při ústupu z čary Antwerp—Meuse a odchod z posice do Německa. — Korv. kap. Schulze: „Ist Englands Weltmachtstellung erschüttert?“ Anglická světová nadvláda založena byla na námořní moci, která střežila cesty do ko-

lonii a užívala opěrných bodů ve všech dílech světa. Kdo měl ve své moci Gibraltar, Maltu, Port Said a Alexandrii, ovládl i Egypt. Hranice Anglie byly všude tam, kde počínala pobřeží jiných zemí. Oswald Spengler míní, že se počíná zde jevit jakýsi obrat ve světové politické situaci. Afrika a Asie se účastnily světové války svým domorodým obyvatelstvem, které byvši vzbuzeno z dosavadního politického a vojenského spánku, počíná si uvědomovati svou moc a své společné zájmy. Národně asiatské vojsko jednoho sta tisíce mužů v Turkestanu má osud Asie ve svých rukou; kamkoliv se obrátí, najde vždy spojení. Válečná oblast světové války se rozšíří v budoucnosti na celou oblast Starého světa. Z toho dovozuje Spengler, že je tím moc Anglie poněkud podlamována. Autor rozebírá jeho mínění, shoduje se s ním, než domnívá se, že bude to Francie, která první pocítí na sobě následky jiné světové situace. — Georg Zimmerer: „Mit S. M. S. „Emden“ auf Kriegsfahrt“. (Pokračování.) Přepadení francouzských a ruských křižáků v Penangu 27. října 1914.

—Xy—

„Schweizerische Vierteljahresschrift für Kriegswissenschaft“, roč. V. (1924) seš. 2.

H. Ct. Wirz: „Vom geistigen Kampf um die Wehrhaftigkeit des Schweizervolkes“. (Pokračování.) Tažení Ludvíka Vilema Badenského proti Francouzům r. 1697. — Maj. Merz: Zur Geschichte des Schiesswesens im Kanton Bern im 16. und 18. Jahrhundert und die Burgdorfer Schützenordnungen von 1606, 1609 und 1666. Historická studie; podává zajímavé podrobnosti o palných zbraních 16. a 17. stol. — Podpl. Birchert: „Über Flankenschutz“. Příspěvek k bitvě na Marne; činnost 1. německé armády 9. září 1914. — Salvator: „Hat die deutsche oberste Heeresleitung den Verständigungsfrieden verhindert?“ (Pokračování.) — R.: „Lehren des Weltkrieges für die ständige Befestigung“. Válka potvrdila názor Moltkeho: že „důležitost pevnosti se objeví teprve ve spojení s operacemi vojska“. Lille padlo v říjnu 1914, jelikož dohodová vojska se teprve 50 km západně od ní shromažďovala. Maubeuge, Givet, La Fère, Laon, Remeš, Les Ayvelles a Montmédy byly ihned dobyty, aniž by bylo třeba určení k jejich zdolání značnějších sil a tím operující armády zeslabiti. Totéž se ukázalo u Premýšlu a u ruských opevnění na čáře Němen—Bobr—Narev—Visla, jichž operativní úloha se skončila, jakmile ruská vojska v r. 1915 provedla svůj ústup za Němen a Bug. Válka dokázala, že opevňování jednotlivých bo-

dů nestačí; tyto — mohou býti jen jakási koncentrační místa pro nejužší odpor. Je třeba opevniti celé rozsáhlé prostory. — „Das Offizierskorps des deutschen Reichsheeres“. Statistická studie. — Jacques Blumer: „Die Herrschaft über die Ostsee und die strategische Lage der baltischen Staaten“. Východní moře neztratilo své důležitosti po světové válce; mocenské poměry se počínají však měnit. Švédsko se svým kvalitativně nejsilnějším loďstvem ztrácí svoji hegemonii tím, že Rusko přikročilo k vybudování nového loďstva. Kvantitativně předčí ruské loďstvo loďstva všech baltických států. Estonsko a Lotyšsko nemohly by se námořním operacím ubrániti; Švédsko spojeno s Německem vyrovnaly by ruskou přesilu jen lepší kvalitou. Finsko je chráněno řetězem úskalí, jež každé loďní vojska na jeho území skoro znemožňují. Kvalita sovjetského námořního loďstva nezaručuje však ruskou hegemonii v Baltském moři.

Allgemeine schweizerische Militär-Zeitung 1924.

Čís. 16—20 (ve výtahu). Pluk. Comtesse: „Zum formellen Teile des Exerzierreglements der Infanterie (seš. 16. a 17.). Svěcarská armáda postráda v nynější době jednotného cvičného řádu pro pěchotu; pro formální výcvik platí ustanovení z r. 1908, pro bojový výcvik, t. j. „Kampfverfahren“, ustanovení z r. 1921. Autor si přeje, aby byl vydan systematický cvičný řád, který by učinil různým nesrovnalostem konec, a navrhuje některá ustanovení formálního výcviku. — Kapt. Kaiser: „Neue Aufgaben des Quartiermeisters“ (seš. 16.); podává přehled důležitých složek zásobovací služby v poli, techniky pochodu větších trenů a požaduje intenzivnější výcvik proviantních důstojníků. — Poručík Stüber: „Der Offiziersdolch“ (seš. 16.) navrhuje pro důstojníky místo šavle dýku asi 30 cm dlouhou s čepelí asi 3—4 cm širokou. — Red.: „Zur Unteroffiziersfrage“ (seš. 17.) požaduje, aby výcvik nováčků svěřen byl poddůstojníkům z povolání. — Maj. Meyer: „Skikompagnien“ (seš. 18.). Návrh na zřízení a výcvik lyžařských rot. — Kpt. Schmidt: „Soldaten-Erziehung durch das Mittel des Sportes“ (seš. 18.), navrhuje každý chamonát ve sportovním výcviku vojnové a přeje si, aby cvičitel se spokojil jen průměrným výsledkem všech vojinů. — Mjr. Sulzer: „Zur Unteroffiziersfrage“ (seš. 19.) podává pokyny pro výcvik poddůstojníků. — Red.: „Exercices de la 1ère Division renforcée 7.—10. septembre 1924“ (seš. 20.). Maj. Moccetti: „Il gruppo di combattimento nell'analisi delle prescrizioni estere“ (seš. 20.). Družstvo pěchoty, jeho taktika. —xy—

LITERÁRNÍ PŘEHLED.

Literatura česká.

F. Bednařík — D. Germano Poli: Rota „Astico“. Život a činnost československé výzvědné rot v Itálii. Praha, 1923, Památník Odboje, str. 126, 2 mapy.

Je to kniha, která dává nahlédnouti do bojové činnosti italských legií, dosud malo známé a oceněné. Kniha tím zajímavější, že líčí činnost jedné z těch částí italské legie, které uspišily utvoření velkých jednotek české armády v Itálii.

Kniha je prací dvou autorů. První — Bednaříkova — líčí činnost výzvědné rot „Astico“, pozdější 3. rotu 39. pluku „Výzvědného“. Líčí její život od odchodu ze zajateckého tábora (duben 1918), až do soustředění 39. pluku, rozptýleného dosud na rotu po celé frontě, k návratu do vlasti. Jednotlivým italským armádám byly s počátku přímo podřízeny výzvědné české oddíly, které teprve po utvoření českých pluků byly formálně spojeny v hlídkový prapor (II. prapor 31. pluku) a později pak v 39. pluk Výzvědný. Roty pracovaly v úseku té italské armády, které byly přímo podřízeny (zpravodajskému oddělení příslušné armády), vyvíjely zde činnost hlídkovou, propagační a zúčastnily se místních akcí, po případě je morálně (vhodnou propagandou) i materiálně (blízkým průzkumem) připravovaly.

Rota „Astico“ patřila k I. italské armádě, která mimo ni měla ještě i českou rotu „Borghetto“. Rota „Astico“ měla na starosti úsek východně od Zugny Torte až k Asiagu. Bednařík tu pěkně popisuje život jednotlivých čet i samostatných hlídek a jejich činnost, která je korunována úspěšnou akcí 23. září na Cimé Tre Pezzi. Několik odvážlivců bylo již před akcí v přestrojení v rakouských liniích, a dva dokonce dostali se až do Tridentu a šťastně zase zpět do Itálie. Akce přinesla 74 zajatců (mezi nimi 1 důstojníka) a 2 kulometry.

Druhá část knihy je přehledem práce italského autora G. Poliho a má název „Česká krev. K dobytí tridentských hradeb.“ Tato část knihy dala vlastně podnět k vydání celé knihy, když Poli poslal svou práci redakci „Národních Listů“.

Italský autor vzletně líčí přípravu k akci na Cimé Tre Pezzi, výpravu jednorozměrní dobrovolníka-desátníka Václava Vopálenského a střelce Rudolfa Petra přes rakouské zákopy do Tridentu a zpět, a průběh boje na Cimé Tre Pezzi.

Dokumentárně je kniha nejcennější tím, že podává faksimile dopisů a skiz psaných neumělou rukou desátníka Jelínka a ostatních Čechů rakouské posádky na Cimé Tre Pezzi, které posílali ještě jako rakouští vojáci českým výzvědným hlídkám, s nimiž byli již ve spojení.

Dopisy tyto mluví za celé knihy o smýšlení prostého českého člověka, který se chopil zbraně za osvobození svého národa.

Otakar Moravec (Rohur): O naší zahraniční armádě v Itálii. Historie českého odboje a československých legií italských. Poznámky a dokumenty. Zápisky novináře ze Slovenska. — Knihovna legionářského časopisu „V boj“, svazek III., Kolín 1923, nakladem autora, str. 208.

Autor chce svým spísem, zachycujícím obrázky z vývoje italské legie od jejich počátků až do boju o Slovensko v r. 1919, zdůraznit bojovou činnost této části naší zahraniční armády, která dosud málo je osvětlena a popsána. Vytýčil si tak úkol zásadní, avšak velmi těžký, neboť prameny, které měl k dispozici, na to nestačí, a proto jeho práce bude vyžadovati ještě mnohých doplňků a oprav budoucím historikem italské legie. Autor ostatně je si toho sám velmi dobře vědom.

Kniha je sepsána na základě vlastních vzpomínek, ústního podání účastníků a některých dokumentů, jichž je bohužel velmi málo. Má tedy všechny vady i přednosti memoárové literatury. Jsou tu pěkně zachyceny některé momenty, které jinak by mohly upadnouti v zapomenutí, na druhé straně však některé okolnosti jsou zkráceny právě následkem nedostatku pramenů historické ceny.

Dokud nebudeme mít dokumentárně zpracované dějiny italské legie, musíme být autorovi vděční aspoň za to, že něco z této části našeho zahraničního odboje zachytil a popsal, třebaž nesouvisle a někdy i nekriticky.

Alois Žipek: Válka národů 1914—1918 a účast českého národa v boji za svobodu. Praha 1921 a 1922. Nakladem vlastním. 5 svazků 8°, 1075 str., množství ilustrací a náčrtů.

Alois Žipek: Světová válka. Její vznik, průběh a důsledky. Praha 1923. Nakladatel Šolc a Šimáček: knihovna „Matice Lidu“, 8° str. 399.

Autorovi nešlo snad o to, aby napsal dílo trvale historické ceny, které by mohlo být pramenem poznání válečných událostí světové války. Události tyto jsou líčeny také jen ve velkých rysech a jsou také značně zkresleny. Autor se vyhýbá přesným časovým údajům a čtenář se musí často propracovávat hustou stilistickou spleť k skromnému jádru skutečné události. Nelze jinak, než upozornit zde na velké nedostatky při líčení válečných operací a na různé chyby, jako: zamýšlené úmysly jsou často opomenuty, běh operací není vyličen podle skutečnosti, ordre de bataille neodpovídá skutečnému tehdejšímu učenění. Také mnohá data nejsou správná a pod. Pro vojenského historika nemá dílo valné ceny.

Politická část jeho díla je však značně lepší, leč nelze ani zde mluvit o nějakém objektivním, nepředpojatém podání. Nejlepším shledáváme zde podrobné vyličení boje českého národa za svobodu. Toto tvoří také jádro obou děl. Živý a přístupný sloh usnadní širší veřejnosti dobrou informaci o vítězném zápasu s Rakousko-Uherskem.

Z těchto knih doporučujeme hlavně jednosvazkové dílo: „Světová válka“ pro vojenské knihovny. xy

Cyklos přednášek o našem národním osvobození. (Dokončení.) — Historie ruských legií nebyla již v tomto cyklu líčena v obvyklém přehledu, nýbrž byla rozložena na řadu speciálních temat, pojednávajících o jednotlivých oborech vojenské organizace a činnosti na Sibiři, o lékařství, soudnictví, peněžnictví, poště, novinářství, o službě technické a dopravní. Tím vznikla řada stručných monografií, které by i plně nevyčerpávaly látky, jsou přece naší veřejnosti dobrým upozorněním na složitost a bohatost dějinného života ruských legií. Bojové činnosti našeho vojska v Rusku jest věnována jen jedna přednáška generála Čily. **Rozvědky české družiny a čsl. brigády na Rusi.** (Podle vlastních záznamů a vzpomínek.) Stran 46. — O rozvědkách bylo již sice v naší legionářské literatuře dosti psáno, ale vždy jen v souvislosti s celkovou vojenskou historií legií; teprve v této přednášce byl tento dějinný výsek zpracován speciálně. Přednášející, sám jeden z nejstarších družníků, vysvětluje s počátku povšechně vojenský význam a podstatu výzvědné služby, zmínjuje se o její organizaci v ruské armádě a přechází pak k vlastním vzpomínkám za doby rozvědek, jež zahajuje vyličením vzniku družiny. Následují poutavé obrazy, čerpané z činnosti družníků, vlastně první roty, zařazené k 44. ruské divisi, je-

jmž velitelem byl znamenitý a oblíbený generál Dobrotin, „věrný typ našeho tatíka Žižky“. Některé významnější rozvědky líčí autor podrobně, jako první sračku u Štěpánova, hrdinné přepadení rakouské posádky u Tuchova, riskantní noční přepadení opevněného fortu u Gromiku a j. v. Po rozvědkách útočných přišly však rozvědky obranné, propagační a agitační, jež neméně přispěly k vojenské slávě družiny. Dovidáme se o zimní rozvědecke por. Cejpa v Karpatech, o hrdinství Vuchterlové, o poetické rozvědce u Zborovského hradu na Slovensku, o strážidelném příběhu na hřbitově jestebnickém, o některých podrobnostech přechodu 28. pražského pluku do ruského zajetí, o ariergardních bojích družiny za ústupu k Brestu Litvskému a do Pínských močálů. Vyličení jednotlivých epizod a zážitků jest velmi živé a barvitě, zanechávající u posluchačů i čtenářů silný dojem. Další výzvědnou činnost brigády podal přednášející již jen ve stručném přehledu a skončil osobními vzpomínkami na Zborov. To, co praví o „československé taktice“ u Zborova a o taktice rozvědek vůbec, jest velmi zajímavé a poučné s hlediska vojenského. Ocenění této taktiky jest vlastně nejlepším místem přednášky. Za to tam, kde autor vybočil z vlastního rámce svých vojenských vzpomínek a dotkl se též politického pozadí, zejména při líčení vzniku družiny, nebyl šťastný. Svůj subjektivní názor a informace z tehdejší doby mohl si přece již opravit z dosavadní legionářské literatury! Také vnitřní poměry v brigádě (str. 40.) zbytečně idealisuje. —

Je-li přednáška Čilova čerpana z prvních dob historie ruských legií, konec našeho pobytu na sibiřské půdě zachycuje opět přednáška spisovatele F. V. Krejčího. **Poselstvo vlády k čsl. vojsku na Sibiři.** (Stran 29.) — Autor podává v ní zhuštěný výtah z toho, co podrobně napsal ve své knize „U sibiřské armády“. Uvedu jen jeden citát z této přednášky, zvláště příznačný pro vzhlednou objektivnost, s jakou posuzoval sociálně demokratický předák vnitřní poměry a spory v ruských legiích, i pro jeho spravedlivou mužnost, s kterou hledí dnes vysvětliti právě ty nejožehavější věci naší veřejnosti. „Jak se zajistě pamatujete,“ praví Krejčí, „rozpoutala se po návratu našich legií do vlasti divoká agitace, které se zmocnily některé politické strany; poměry v sibiřském vojsku byly tu líčeny tak, jako by se tam byly děly zločiny se strany vedení proti našim legionářům. Mohu prohlásiti jako očitý svědek všech těchto věcí, při nichž jsem spolupůso-

bil, že za mého pobytu nestalo se tam nic, co by jen zdaleka se mohlo nazvat zločinem na legionářích, nebylo tu také nějakých neoprávněných krutostí vůči nim, ježto vojenská kázeň byla co nejmírnější. Bylať to armáda, v níž nebyl vůbec vykonáván trest smrti a v níž stále bylo přihlíženo k nutnosti bratrského ducha a demokratického zřízení. Stále se pamatovalo na to, že tyto vojíní jsou občané republiky a že za několik měsíců budou doma se všim právem občanským. O něčem takovém, jak se o tom doma šířily legendy a pověsti, nemohlo být tedy ani řeči." (Str. 21.)

Z přednášek, obírajících se speciálními tematy ze života ruských legií, nejrozsáhlejší je přednáška dra Vladimíra Haeringa, **Zdravotnictví v čsl. vojsku na Rusi.** (Stran 77.) — Organizace zdravotní služby byla od založení družiny až asi do počátku osmnáctého roku řízena předpisy ruskými, s osamostatněním se ruských legií za protibolševických bojů bylo i naše vojenské zdravotnictví postaveno na vlastní, československý základ. Bohatství historického materiálu, jež přednášející velmi pečlivě snesl a vlastními vzpomínkami doplnil, je tak veliké, že celkový, přehledný obraz se na mnohých místech přímo utápí v podrobnostech. Zejména část přednášky, týkající se doby před anabásí, jest probrána velmi důkladně a přeplněna detaily, vlastními jmény a statistikou. Pro historii jest to ovšem materiál neocenitelný, a to tím více, že jest v této souhrnné formě podán vlastně po prvé. Přednášející uvedl nejprve zdravotní službu v družině za ruského lékaře dra G. N. Zacharova, jemuž brzy se dostalo pomoci tří našich mediků-novodružníků a medika Biebla z ruských Čechoslováků, jenž byl jmenován zástupcem Zacharovým. V létě roku šestnáctého měla naše brigáda i české lékaře, dra Foustku a dra Haeringa, za nimiž následovali potom další lékaři a medici ze zajateckých táborů. Dr. Haering počal svoji službu jako plukovní lékař nově formovaného 3. pluku Žižkova v hodnotě střelce. . . V boji u Zborova, o kterém vypráví mnoho zajímavých detailů, byl cheflékařem pravého úseku fronty. S formováním čsl. armádního sboru souvisí i zřízení sborového lékaře, jímž se stal dr. Konopásek. Odjezdem z Ukrajiny a hlavně zahájením bojů proti bolševikům v létě roku osmnáctého tříští se přirozeně dosavadní lékařská organizace a jest budována pak znovu podle potřeb jednotlivých bojujících skupin. V nejzápadnější skupině Čechové řídil zdravotní službu dr. Pánek, ve skupině Vojcie-

chovského dr. Haering, ve skupině Dieterichsové (vladivostocke) dr. Foustka. Přednášející, který brzy nato stal se zástupcem sborového lékaře, později, koncem osmnáctého roku, náčelníkem zdravotní služby na celé frontě a posléze počátkem roku devatenáctého zdravotním náčelníkem čsl. vojska na Rusi, podává nejenom přesný obraz činnosti našich lékařů na jednotlivých frontách a v přilehlém zápoli, nýbrž uvádí i různé zjevy z psychologické situace vojska, nezakrývá ani trapných případů osudné demoralisace, jež počala koncem léta roku 1918 v Povolží. „Urdinství jedněch," praví dr. Haering, „zvrhlo se u jednotlivců často právě u zbabělců — v surovost a krvežíznivost, jež se projevovala popravami zajatých bolševiků, kteří k nim dali ovšem dříve podnět svým chováním se k našim zajatcům. V těchto bojích ztrácel voják přímo měřítko pro ocenění svého i cizího života. Jako vždy, i nyní nikoliv nejlepší živly vojska začaly jevit první stopy demoralisace, když v ničem jiném, tedy ve snaze kořistiti místo bojovati. . . Nejvíce známek demoralisace se objevilo u lidí, kteří se bojů účastnili jen málo, či nic, totiž u vojínů, kteří se zdržovali v okolí vlaků či stanic, zatím co bojové části si uchovaly boдрého ducha a vůli bití se a zvítězit, pocit solidarity a smysl pro povinnost." (Str. 43. až 44.)

Přednáška končí se vlastně jmenováním dra Haeringa armádním lékařem. Co potom následuje, je už jen suchý výčet zdravotních institucí, s příslušnou statistikou. Jest zřejmo, že přednášející nechtěl mluvit o svých vlastních zásluhách, jichž si nesporně získal o rozkvět zdravotní organizace ruských legií a která překvapila zejména poselstvo lékařů z vlasti, přišedši s poslancem F. V. Krejčím v létě roku 1919 na Sibiř. Poselstvo toto uznalo svou misi prostě za zbytečnou.

Doufejme, že někdo z ostatních lékařů ruských legií nám ještě dodatečně osvětlí i tuto závěrečnou periodu našeho vojenského zdravotnictví v Sibiři, která jest krásnou ukázkou české svépomoci, organizovanosti a práce pro zdraví vojáků. Některé speciální otázky, drem Haeringem jen stručně nadhroze, jako boj s venkovskými nemocemi, vojenské lékárnictví, služba na polních obvazích a podobně, zasluhovaly by kromě toho i speciálního zpracování v přednáškách nebo v studiích samostatných.

O finančních a hospodářských poměrech v našem vojsku na Rusi pojednává přednáška Josefa Poláka, **Peněžnictví v ruských legiích.** (Stran 47.) Jest to také novinka v dosavadní

legionářské literatury. Naše veřejnost, dovídatelji se postupně o hrdinných činech revolučních vojáků na bojišti, o intenzivní práci politického vedení a o skvělé organizaci celého zahraničního hnutí, jest teprve touto přednáškou informována o tom, jakým způsobem zaopatřovala si naše revoluce v Rusku nezbytný „nervus rerum“ a jak s ním dovedla hospodařit za okolností zcela mimořádných.

Přednášející, zasloužilý náčelník Vojenské spořitelny ruských legií, rozděluje toto čl. „revoluční finanční činy“ na Rusi na dvě etapy. První sahá od vzniku družiny do odchodu legií z Ukrajiny, druhá počíná anabasi a končí evakuací ze Sibíře. Družina vydržoval ruský stát, organizační výlohy Svazu byly kryty příspěvky a subvencemi našich ruských krajanů, konečně pak od r. 1916 řádnou národní daní, vybranou postupně i od organizovaných a zaměstnaných zajatců. Ze zajateckých táborů na prvním místě stál Taganrog a Taškent. Až bude zpracována historie zajateckých táborů, objeví se jasně aspoň přibližná statistika odváděné nár. daně. (Taškent platil měsíčně tisíce rublů, Taganrosti desíttitisíce!) Za finanční bási sloužil až do bolševického převratu Český úvěrní ústav v Kyjevě. V červenci r. 1917, kdy se již předvídal větší rozmach vojenské akce, nutně vyžadující i větších finančních prostředků, byla za tím účelem vy-psána pětiprocentní revoluční zápůjčka ve výši dvaceti milionů franků, z kteréžto sumy připadlo na Rusko pět milionů franků. To je také základem našeho státního dluhu. Jest jisté zajímavé, že z této revoluční půjčky byla upsána jen emise ruská, a to z největší části od zajatců, v obnosu o 2.157.245 franku větším než bylo propočteno.

Rozklad ruské fronty zastavil pak ovšem další vydržování našich legií ruským státem a starost o výživu téměř 50.000 dobrovolců přešla úplně na Odbočku národní rady, těžce sluhující uvr a finanční prostředky. V této době uplatňuje se zejména talent a agilita náčelníka finančního odboru F. Šipa, jemuž ruské legie vděčí vlastně za materiální záchranu své existence a za vybudování té finanční organizace, jež zabezpečovala poměrný blahobyt našeho vojska v r. 1918 až 1920. „Čím byl dr. Rašin doma republiky, tím byl,“ jak praví přednášející, „sibírské čl. armádě ve finančních záležitostech Šip. (Str. 45.) Uplněným osamostatněním se ruských legií vzniklo ovšem i samostatné intendantstvo, vyžadující značných peněžitých prostředků, formovaly se další

pluky naše a konečně i vojenské oddíly dobrovolců z ostatních utlačovaných národů rakousko-uherských. Vydatnou pomocí finanční ukázala se proto Vojenská spořitelna, zřízená 28. října 1918, jež byla jedním z největších čl. peněžních ústavů, majíc na trati 8000 km dlouhé 84 sběrných, do nichž ukládalo 95 procent všech dobrovolců, čísla jistě úctyhodné! Za vklady bylo ve vlasti vyplaceno celkem 120.000.000 Kč. O této spořitelně pověděl přednášející nejvíce. Byla pravým štětím pro naše vojáky v ohledu hmotném i morálním. Po spořitelně přichází konečně banka, jež byla na návrh plnomocníka vlády B. Pavla z 15. listopadu r. 1919 založena v Sibíři počátkem roku 1920. Přednášející otiskuje při tom v brožurě i důležitější dokumenty, týkající se vzniku Vojenské spořitelny a Legiobanky. Na konec uvádí různé pokusy o hospodářské zužitkování Ruska, o nakupech surovin a vypravení prvních 11 lodních transportů. Toto financování naší repatriace a zprostředkování všech peněžních potřeb v různých přístavech po celé zeměkouli, tvořilo by opět zajímavou kapitolu samostatnou. Ti, kdož vedli naše peněžnictví na Sibíri, mohou býti plně spokojeni s tím vysvědčením, jež dala Finanční správa revize ve vlasti a jež končí těmito významnými slovy: „Jakým ohromným možností dala vzniknouti svým cilevým postupem Fin. správa, ukáže nejbližší období likvidace, a speciálně v našich protipoložkách vůči fin. tentě, vesměs listinně podložených, skýtá se ministerstvu zahraničí a ministerstvu financí tak velká akce, jako se v historii republiky málo stalo.“ Přednáška Poláková neměla ovšem vyčerpání dané thema podrobně; nejvíce osvětlila, jak jsem uvedl, obor a význam Vojenské spořitelny a vůbec naší peněžní spolupomoci, ale i o našich finančních vztazích k Rusku podala aspoň tolik, co stačí pro první informaci. Škoda, že takovým způsobem nevysvětlil přednášející i náš finanční poměr k Dohodě, zejména k Francii.

K Polákově přednášce úzce přimyká thema, jež přehledně zpracoval Ing. František Pecharčík: **Technické oddělení čl. vojska na Rusi.** (Str. 30.) Jest to v podstatě stručná historie „Techodu“, jednoho z oněch spolupomocných podniků ruských legií, jež bylo nutno vybudovati v zápalu je prospěch nové postavené státní jednoty v Povolží a na Uralu. Úkolem „Techodu“, založeného 19. července 1918 v Čeljabinsku, byla péče o udržování rádné dopravy na dráhách a pak obnovení práce v uralských závodech

hutních a metalurgických. Při nedostatku odborníků v našem vojsku musili se na př. chemikové nebo cukrovárníci rychle zapracovat do metalurgie, stavební inženýři musili se opět věnovat pracím v dolech a pod. Postupovalo se ruku v ruce s ruskými kruhy průmyslovými. Z popudu „Techodu“ bylo zřízeno pracovní ústředí ve Státním uralském průmyslovém komitétě, v němž čsl. vojsko zastupoval náčelník technického oddělení. Po tomto úvodě následuje přehled vnitřní organizace „Techodu“, výčet jeho devíti odborů (odbor strojný, stavební, horní a hutní s pododdílem lesním, chemický, železniční, obchodně statistický, sociální, hospodářský a později i politicko-národohospodářský) a postup prací s příslušnou statistikou. Přednášející vykládá i o sociálních poměrech na závoděch, o činnosti a působení plnomocníků „Techodu“, jak po stránce výrobní a technické, tak po stránce sociální a mravní. „Techod“ provedl i evakuaci Samary a Ufy při ústupu fronty. Postupem doby přibývalo pak stále úkolů nových a větších. Tak na př. děly se pokusy o vybudování obchodních styků s Ruskem v budoucnosti. Co bylo řečeno o dvou přednáškách předcházejících, platí i zde. Materiál pro jednotlivé odbory „Techodu“ měl by býti ještě zpracován speciálně. Ke konci brožury jsou uvedeny některé dokumenty, a to o zdárných výsledcích naší technické činnosti v Rusku.

Rovněž novinkou v legionářské literatuře jest dra Viktora Svobody **Soudnictví v čsl. vojsku na Rusi**. (Stran 39.) Vlastnímu tematiku předchází jasně a právnický bystře psaný úvod, obsahující všeobecný, teoretický výklad o revoluci a právu, kritiku obvyklé teorie státního a mezinárodního práva, a konečně výklad o vzniku a vývoji státní moci československé, lišící se od běžných dnes názorů, jako by dnem zrození se čsl. státní moci byl teprve den 28. října 1918. Poté zajímavým a místy dosti podrobným výkladem ličí autor, bývalý náčelník právního odboru Odbočky Nár. rady na Rusi, organizační vývoj vojenského soudnictví v ruských legiích, počínaje družinou, která ovšem podléhala jurisdikci ruského vojenského řádu. Tato soudní organizace platila až do podzimu roku 1917, kdy byl zaveden disciplinární řád francouzský. To byl také začátek našeho samostatného právního vývoje, neboť francouzský disciplinární řád byl se svolením Masarykovým přepracován. Cestou pak z Ukrajiny vytvořily se plukovní polní soudy u každého eselonu, které se brzy vžily a dobře fungovaly, přesto,

že byly jen laické, bez právnických odborníků. Teprve 8. listopadu 1918 byly tyto plukovní soudy zreorganizovány. Za protibolshevického vystoupení vytvořily se pak kromě toho tři polní soudy, v Čeljabinsku, v Ufě a v Novonikolajevsku, přeměněné později v soudy divisní. Organizace soudní dovršena zřízením soudu sborového 10. ledna 1919. V další kapitole pojednává přednášející o kompetenci a vzájemném poměru těchto soudů, o jejich složení, o průběhu řízení, o předpisech pro stanovení trestů, o organizaci veřejné žaloby a pod. „Revoluční“ stránka našeho soudnictví na Rusi vyniká nejvíce v kapitole čtvrté, kde se vysvětluje, kterak byl nahražován nedostatek trestního zákona. Naše vojenské soudy soudily, jak praví dr. Svoboda, „dle právního citu, trestaly to, co v čsl. vojsku bylo obecně považováno za jednání, zasluhující trestu“. (Strana 32.) Vliv ruského práva byl tu ovšem největší. Brzy však právní odbor vypracoval vlastní návrhy čsl. vojenského trestního zákona i řádu. Tyto nebyly sice plně zavedeny, ale t. zv. „náhledy“ sborového soudu na jednotlivé trestní činy staly se spolu s býv. rak. trestním zákonem vodítkem pro naše soudnictví. Následuje výčet trestů, jež byly nejvíce ukládány a konečně zmínka o podmínečném odsuzování. Přednáška zakončena jest velmi cenným resumé přednášejícího, jenž těmito slovy charakterizuje morální stav ruských legií: „Známe jako náčelník právního oddělení snad nejlépe patologii čsl. vojska, projevivši se ve zločinnosti, a přesto mohu říci, že nebylo a snad ani nebude lepšího vojska, že maximum jeho výkonnosti nebylo a sotva kdy bude překonáno. Byly v něm i živly zločinné, to však nemůže vrhnuti stín na celek, který se snažil proti zločinným zjevům bojovat a je potírati. Orgány k tomu povolané učinily v boji proti nim vše, co bylo v jejich moci, a myslím, že ne bez úspěchu.“ (Strana 39.)

Svým obsahem patřily by do tohoto referátu ještě tyto přednášky: pplk. gen. št. M. Zák. Několik vojenských problémů ruských legií, pplk. B. Závada, Řešení dopravních otázek v čsl. vojsku na Rusi, insp. A. Novotný, Polní pošta v čsl. vojsku na Rusi a ing. A. Pavel, Tisk v čsl. vojsku na Rusi. První tři přednášky nevyšly však doposud tiskem a pravděpodobně již vydány nebudou. Přednáška Pavlova nevyšla, bohužel, také, ale aspoň výtah z ní byl uveřejněn v předmluvě Pavlovy edice novinářských článků a statí, nazvané „Sibířské úvahy“, díl I. (Stran 254.

Knihovna „Památníku Odboje“ č. 36. Praha 1924.) — O přednášce polského spisovatele Jiřího Bandrowského, Česko-polský poměr za

velké války (stran 35), zařadění také do tohoto přednáškového cyklu, bude referováno na jiném místě.

F. Steidler.

Cizí literatura vojenská.

a) Srbská.

Z jihoslovanské dobrovolnické literatury.

Dr. Ljudevit Pivko: Proti Avstriji. Slike iz borbe Jugoslovenov na italijanski fronti proti Avstriji, Maribor, 1923, str. 64, 1 skiza.

Tvůrce jihoslovanských dobrovolnických oddílů na italské frontě podává zde v několika črtách, barvitě a dramaticky kreslených, osudy těchto oddílů. Pro nás jejich osudy jsou proto tím zajímavější, že Pivko je vlastně průkopníkem i spolutvůrcem začátků naší italské legie. V jeho družině byla řada důstojníků, poddůstojníků i vojinů české národnosti. Jako dočasný velitel V. praporu 1. bosensko-hercegovského pluku, připravil a provedl odvážný podnik, známý pod jménem zrada carzanská, při němž šlo o rychlý nástup italského vojska u Carzana v údolí Suganském přes Levico proti Pergině a Tridentu a proti Bolzanu přes Auer, při čemž měla být přerušena jediná železniční trať jižního Tyrolska.

Velkolepý a do všech podrobností připravený plán, který měl takřka bez boje uvolnit Italům cestu údolím Suganským na Trident a Bolzano, připravoval Pivko od jara 1917; počátkem července začaly se pravidelné dorozumívací styky s velitelstvím I. italské armády ve Vicenze.

K akci, která málem byla by prozrazena jakýmsi kuchařem Urbanem z Prahy, došlo teprve 17. září 1917. Bohužel nepochopením některých italských velitelů (generál Zincone) podnik nebyl úplně proveden a minul se svého cíle. Pivkovi a jeho druhům se podařilo přejít do Itálie.

Zde z nich bylo utvořeno t. zv. Reparto autonomi cecojugoslavo, které pak působilo na různých územích italské fronty. Politicky jsou ve styku s československou Národní Radou v Římě (Jihoslovanský Odbor v Itálii tehdy ještě neexistoval). Oddíl rostl novými příchozími, působil propagačně v poli i v blízkém zápoli a připravoval tak cestu ku změně italského veřejného mínění, které dosud nemělo pro protirakouské snahy slovanských národů v Rakousko-Uhersku žádného pochopení.

Po podepsání smlouvy o utvoření československé armády v Itálii (na jaře 1918) Češi z Pivkova oddílu odešli k výzvědným oddílům potomního 39. pěšího

pluku Výzvědného; bylo jich 65 (mezi nimi 5 důstojníků: František Jirsa, Josef Kohoutek, Miloš Zelený, Karel Pajger, Karel Mottl).

Po odchodu Čechů Pivkův oddíl, který pak vzrostl na prapor, zůstal osamocen. Zůstal osamocen i diplomaticky, neboť tak zv. Jihoslovanský odbor (instituce podobná naší zahraniční Národní Radě) a srbská vláda nedovedly, nemohly a snad ani nechtěly z politických důvodů rozšíření těchto oddílů ve větším měřítku, ač Pivko se o to všemožně namáhal.

Nesměl přijímat další dobrovolníky — a tisíce Jihoslovánů musilo v táborech zajateckých až do konce války nésti hanebnou pečeť rakušanství.

Zůstalo tedy jen při praporu, který působil na frontách I. (Monte Rasta, M. Katz, M. Zebio, M. Interrotto, M. Corno, Vall d'Assa a j.), III., IV., VI. (M. Valbella, pak proveden zdařilý útok společně s českými oddíly 29. června 1918, Col de Rosso, Sasso Rosso a j.), VII. a VIII. italské armády.

Pivkův dobrovolnický jihoslovanský prapor měl celkem 33 důstojníky a 910 poddůstojníků a vojinů, z nichž bylo 629 Srbů, 163 Chorvatů a 118 Slovenců; podle náboženství bylo 274 katolíků, 631 pravoslavných a 5 muslimánů.

Diplomatická neshoda mezi Jihoslovanským Odborem a italskou vládou prejevila se patrně i v tom, že v oficiální konečné zprávě italské o skončení války není zmínky o jihoslovanských dobrovolnících, kteří prokázali Itálii služby nedocenitelné.

Demobilisace těchto oddílů byla nařízena 16. listopadu způsobem, který vzbudil pobouření dobrovolníků. Důstojníci měli se odebrat do Cittaducale, mužstvo do Altamury (velký tábor zajatecký). Pivkovi se podařilo uklidnit pobouřené mužstvo a s 8 zbylými důstojníky (ostatní odjeli do Cittaducale) přivedl prapor do Altamury (ovšem mimo zajatecký tábor), pak do Bitonto u Bari. Zde čekali, až jim bude určena loď pro převoz do vlasti. Loď přijela pro ně do Tarenta, proto byli sem převezeni vlakem a odtud lodí do Dubrovníku, kam přijeli 11. února 1919.

Srbské vrchní velitelství určilo prapor ke 2. (29. pěší pl.) jihoslovanskému pluku v Boce Kotorské a na Černé Hoře. Důstojníci, kteří odešli do Citta-

ducale, odjeli 6. prosince 1918 z Bari do Soluně a zde v táboru Mikry čekali na své určení v srbském vojsku.

Týž autor: Naši dobrovolníci v Itálii. Maribor, 1924, str. 64, 7 obrazů, 2 skizy. Je to chorvatský překlad rukopisného slovinského originálu předešlé knihy, rozšířený o jmenný seznam všech dobrovolníků. Češi jsou tu rovněž podrobně jmenovitě uvedeni; proti předešlé knize je tu rozmnožen počet českých důstojníků o Aloise Veselko-Sedleckého, padlého na Monte Valbella 29. června 1918, narozeného v Derwentě v Bosně. Překladatel je uveden anonymně písmeny A. J.

Události v těchto knihách stručně vylicene doplňuje a rozvádí Dr. Pivko v řadě knih, vydávaných rovněž pečl. Klubu dobrovolníků v Mariboru. Vysly dosud:

1. Carzano. Prva knjiga: Seme, 1924, str. 128, 7 obrazů. Pivko líčí tu, jak znenáhla a nenápadně zasevá semě uvedomění odboje do prostých a přírodních duší svých jihoslovanských vojáků. Jihoslovanský vlastenec s bolestí tu pozoruje, jak 27. července 1914 po vyhlášení mobilisace Jelačićovi potomci demonstrují proti Srbům. Je zařaděn zprvu v Bece Kotorské na frontě černo-horské, kde nedalo se ještě nic vážného podniknouti. Po zranění vrací se do Mariboru, vidí všude tajné přání, aby Rakousko bylo poraženo. V lednu 1915 je v Terstu, kde slovanský i italský irredentistický živel nedočkavě čeká, kdy již Itálie vstoupí do války. Na dovoleně v Praze nabyt z jednání českého obyvatelstva velké posílení pro svou práci a plány. V dubnu přišel do Krivošije, zúčastnil se „dobytí“ Lovčenu, které podle Pivkova názoru bylo jen smluvnou komedií s černo-horským Nikitou. Pivko — občanským svým povoláním profesor — využívá pak během pobytu na Černé Hoře, ve Skadru v Albánii každé příležitosti k vhodnému poučení a uvědomění svých vojáků v 5. pevnostním praporu složenem většinou z Bosanců a Hercegovců všech vyznání.

V březnu 1916 přišel prapor na italskou frontu k Tolminu — semě mezi vojáky je již zaseto, je třeba pomýšlet na úpravu sadu, mužstvo je znenáhla připravováno na duševní přerod k sympatiím s Itálií. V květnu přichází na posílec Monte Siefu v blízkosti Col di Lana, prapor je překřtěn na 5. prapor I. bosensko-hercegovského pluku.

V červnu z Lasty u tvrze Corte posílá po prvé pomocí nutných přehajících zajatců skizy rakouské fronty do Itálie s podpisem „tennente (nadporučík) Pavlin“. V listopadu je na Parubiu, má připraveny pro Itálii nové zápisy, avšak rozmohl se a musil je zničit, neboť nebylo příležitosti k jich odevzdání.

V květnu 1917 dostává úsek Carzano v Suganském údolí, v terénu pro jeho plán velmi příhodném. Spiklenci pilně pracují na náčrtech a získávají všude zprávy; jako posel, který má Italům vše odevzdati, je určen četař — Čech — Karel Mlejnek.

2. Carzano. Druga knjiga: Jablane nad frontama, 1924, str. 127, 13, 13 obrazů, 1 skica.

Četař Mlejnek 12. července na předstírané hlídce se dostal k Italům, odevzdal ve Vicenze, u velitelství I. italské armády Pivkovy elaboráty a šťastně zase nenápadně se vrátil. Od té doby začínají pravidelné styky Pivkovy družiny s italským velením, jež zastupuje hlavně důstojník zpravodajského oddělení, tehdejší major Finzi.

Jabloňové sady prostírající se mezi oběma frontami poskytují vzácnou příležitost k vzájemným stykům pod záminkou sbírání ovoce. Celá řada podniků, Rakušany zamýšlených se nedají, neboť Italové jsou včas buď osobně nebo smluvnými signály varováni. Pivkovy návrhy na průlom rakouské fronty u Carzana jsou Itálie stále odkládány, neboť považují sošskou frontu za důležitější. Konečně termín akce je stanoven na 13. září a odložen zas až na 18. září.

Zatím rakouská výzvědná služba, v Itálii dobře organizovaná, již něco tuší a pátrá po nadporučíkovi Pavlinovi, kterýmto jménem Pivko podepisoval svoje elaboráty

3. Carzano. Tretja knjiga: Vulkanska tla, 1924, str. 112, 17 obrazů. Spiklenci pohybují se na sopečné půdě, která hrozí každým okamžikem výbuchem — prozrazením. Zatím kuchař Urban, který se čosi dozvěděl o zamýšlené akci, prozradil vše generálovi veliteli 18. divise, který nařídil vyšetřování před válečným soudem. Urban nebyl úplně zasvěcen, a tak vyšetřování dobře dopadlo pro obviněné — aspoň pro první chvíli. Pivko má být přeložen k armádnímu velitelství a předati úsek . . . Protahoval odevzdání úseku do rukou nového velitele až do provedení akce. Vše je připraveno na noc ze 17. na 18. září. Italové dali k dispozici i opium pro uspaní nespolehlivých.

4. Carzano. Četrta knjiga: Carzanska noč, 1924, str. 112, 13 obrazů, 2 skicy.

Večer ze 17. a 18. září 1917 byly vykonány poslední přípravy: přefezány dráty nabité elektrinou, přerušeno telefonické spojení, nespolehliví uspaní opijem daným do večerní kávy. Akce, kterou vedl neschopný generál Zinrone, jde pomalu, Italové, jichž vojenská morálka projevila se brzy potom u Caporetta, omezili se na obsazení úzkého úseku u Carzana, což se stalo bez boje. Italské oddíly obsadivší úsek, vzdaly se

druhý den bez boje nepatrným rakouským oddílům...

Pivkovi a většině jeho družiny se podařilo včas uniknouti do Itálie; byli odvezeni do Verony.

Pro toho, kdo se zajímá o dobrovolnické hnutí slovanských národů v Itálii během světové války, jsou Pivkovy knihy pomůckou a pramenem neocenitelným. Bs.

b) Německá.

Gen. Arz v. Straussenburg: „Zur Geschichte des großen Krieges 1914—1918“, Wien, 1924, Rikola Verlag, 8°, str. 387, váz. za 6.50 zl. mk.

Poslední náčelník generálního štábu rakousko-uherské armády podává zde obraz své činnosti za války. Účastnil se jako velitel 15. pěší divise a 16. armádního sboru bojů na haličské frontě, organizoval v r. 1916 ochranu Sedmihradska proti vpádu rumunského vojska, velel 1. rak.-uh. armádě na rumunské frontě a byl 1. května 1917 jmenován po Conradovi náčelníkem generálního štábu; jím zůstal až do konce války. Ve svých pamětech se omezuje jen na líčení jednotlivých událostí a vystříhá se veškeré kritiky; že při tom jeho údaje postrádají leckdy objektivnosti, je samozřejmo u muže, jenž shodou okolností a zvláště přízni císaře Karla dospěl k nejvýznamnějšímu postavení, o které se ani neucházel, věda, že síly jeho daleko k tomu nedostačující. Nebyl šéfem štábu, velitelem armád, nýbrž jen společníkem císařovým na jeho četných cestách.

Hermann Stegemann: „Der Kampf um den Rhein“, Stuttgart, 1924, Deutsche Verlagsanstalt, 8°, str. 658, za 14 zl. Mk., váz.

Válečné dějiny Rýnu od dob, kdy první Germáni dospěli k jeho břehům, až do obsazení rýnských zemí Francouzi, Angličany a Američany v r. 1918. Autor, známý svým dílem o světové válce, nepovažuje Rýn za nějakou strategickou čáru, nýbrž za operační základnu; nestačí mít v moci jen levý jeho břeh. Jen onen, kdo opanoval oba břehy, může panovat nad německým územím až po Labi. V díle je shrnuto veliké množství historického materiálu, ovšem podaného nekriticky a s hlediska německého. Úprava knihy je vzorná; škoda jen, že není vybavena mapami.

M. v. Posseck, gen.: „Die deutsche Kavallerie 1915 in Litauen und Kurland“, Berlin, 1924, Verlag E. S. Mittler & Sohn, str. X+234, 5 map a mnoho náčrtů v textu. Za 9.50 zl. Mk.

Činnost jezdeckta na východní frontě musila být již vzhledem na odlišné zeměpisné poměry zcela jiná než na frontě západní; protivníci byli také úplně jinak vycvičení a vyzbrojeni než

jak tomu bylo u Francouzů a Angličanů. (Viz Posseck: „Deutsche Kavallerie 1914 in Belgien und Frankreich“.) Autor líčí činnost jezdeckta u Německé armády při vpádu do Litvy, při dobytí Kurska a při operacích na řece Dvíně. Podává nejen jeho strategické operace, nýbrž i popisuje četné boje jednotlivých jezdeckých divisi, pluků, ba i hlídek; každou událost na konci rozebírá kriticky a poukazuje vždy na to, jak jest důležité, aby vojevůdce byl obeznámen se zvláštnostmi jezdeckta a mohl ho účelně využít. Jest nutno, aby ve štábu vyšších velitelství byl zařazen i odborník jezdec, jako je tam zařazen dělostřelec, letec a ženijní důstojník. Pěší boj jezdeckta je objasněn příklady (bitva na Dolní Dubici u Milavy a pod.). Autor oceňuje důležitost mobilních záloh, utvořených z jezdeckta; líčí operace jezdeckých sborů Richthofenových a sboru Schmettova při novém uspořádání německých armád a při zajištění boků. Své poznatky shrnuje takti: Cílo jezdeckta bude v zásadě tatáž, jako byla před světovou válkou, jen způsob jeho užití se změnil.

Knihla se vyznamenává živým slohem a vzornými mapami; důstojníku jezdeckta podává mnoho poučení.

Desiderius Rubint: „Daten über das Verhalten der ungarischen Truppen beim Zusammenbruch“, Vydanó kr. uh. válečným archivem. Německý překlad. Pešť 1923; 8°, str. 144, cena není udána.

K. F. Nowak obvinil ve své knize „Chaos“ uherské vojsko, že bylo příčinou rozvratu rakousko-uherské fronty proti Itálii. Autor, který již před Nowakem zkoumal příčiny shroucení italské fronty („Der Zusammenbruch 1918“) se snaží toto mínění vyvrátit. Rozebírá podrobně všechna Nowakova tvrzení, dokazuje některé jeho nesprávnosti a podává nové podrobnosti a doplňky. Bitva u Vittorio Veneto nebyla proto dobojována, poněvadž všechny národnosti — tedy neotliko Uhři sami — zřekly se již rozpadávající se říše. Plnění v Tyrolsku účastnili se všechny ustupující armády; uherské oddíly zachovaly prý kázeň až do svého příchodu do Uher.

—xy—